

I. OBECNÁ ČÁST

1. ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ – POJEM

Zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí v platném znění definuje životní prostředí jako vše, co vytváří přirozené podmínky existence organismů včetně člověka a je předpokladem jejich dalšího vývoje. Avšak názory na to, co to je životní prostředí a co všechno tento pojem zahrnuje, se mohou různit. Důkazem toho je vývoj definice životního prostředí, která v průběhu vývoje doznala podstatných změn od statického pojetí životního prostředí přes dynamické až k systémovému chápání životního prostředí.

- Statická definice
- Dynamická definice
- Systémová definice

Podle statické definice je životní prostředí soubor faktorů nutných k životu určitého organismu. Tato definice dostatečně nezdůrazňuje existenci vazeb mezi studovaným objektem a sledovanými faktory, jakož i vazby mezi faktory navzájem.

Dynamická definice norského profesora Wika z roku 1967 vymezuje životní prostředí jako tu část světa, s níž je sledovaný objekt ve stálé interakci, tzn. kterou používá, pozměňuje a které se nakonec, aby nezahynul, musí přizpůsobovat.

Systémová definice chápe životní prostředí jako systém složený z přírodních, umělých a sociálních složek materiálního světa, jež jsou anebo mohou být s uvažovaným objektem ve stálé interakci. Tato definice, která vznikla na počátku 80. let minulého století, chápe životní prostředí jako systém, skládající se z různých složek navzájem propojených různými vazbami. Nově do tohoto systému zahrnula sociální složky. Tyto sociální složky jsou chápány jako vztahy, jež vznikají mezi jedinci v určité populaci, popř. ve společenství.

Životní prostředí lze tedy rozdělit na tyto součásti:

- a) hmotné části reálného světa
  - přírodní
  - umělé
- b) nehmotná složka.

Jako základní složky životního prostředí bývají obvykle označovány:

- Ovzduší
- Voda
- Horniny
- Půda
- Organismy
- Ekosystémy¹
- Energie.

Životní prostředí je neustále přetvářeno. Jeho stav je v zásadě důsledkem:

- a) přírodních procesů
- b) přetváření člověkem.

Životní prostředí je vybaveno vysokou absorpční schopností vstřebávat znečištění. Charakteristická pro něj je dlouhodobost reakcí ekosystémů na podněty. Jakmile je vstřebávací kapacita překročena, dochází ke vzniku problémů, které je třeba řešit obvykle v rámci prosazení určité politiky za pomoci právních norem. Vzhledem k tomu, že člověk musí respektovat působení přírodních zákonů, nelze právem regulovat přírodní procesy. Proto objektem právní regulace může být jen lidská činnost. Právo životního prostředí by mělo poskytnout:

- regulaci chování člověka v souvislosti s působením na životní prostředí,

---

¹ Ekosystém – funkční soustava živých a neživých složek životního prostředí, jež jsou navzájem spojeny výměnou látek, tokem energie a předáváním informací, a které se vzájemně ovlivňují a vyvíjejí v určitém prostoru a čase.

- záruky, že nepříznivé důsledky chování pro životní prostředí nepřekročí určitou mez,
- záruky, že následky nepříznivé pro životní prostředí budou odstraněny nebo kompenzovány.